34ste jaar. — Nr 27.

Zaterdag 5 Maart 1887.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n' 37-39, te Tongeren.**

Abonnement

Drie maal per week **6** francs per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **15** centimen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centimen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of midden in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, 5 MAART.

Van alles wat.

In onze vorige nummers hebben wij den uitslag der duitsche kiezingen doen kennen.

Deze uitslag heeft eene zekere kalmte in den algemeenen toestand te weeg gebracht.

Van den eenen kant, hebben zij voldoening gegeven aan prins von Bismarck wat aangaat het septennaat ; van den anderen, leggen zij balsem op de wonde van Frankryk, met aan dit land te toonen dat Elzas en Lotharingen weerspannig aan het pruisisch stelsel zijn gebleven.

In die voorwaarden wint Frankryk tijd ; het zal zich niet roekeloos door eenige partijgangers der *revanche* in eenen oorlog laten meesleepen.

Een vriend, die Frankryk heeft doorgereisd verzekert mij, zegt de brusselsche briefwisselaar van het *Handelsblad, dat de bevolking op dit oogenblik van geenen oorlog wil hooren spreken.*

In de steden gelijk in de dorpen, denkt men slechts met een ongeloofelijken schrik aan de terugkomst van den Pruis.

Men gelooft aan de voortreffelijkheid der duitsche krijgsmachten, en men heeft maar zeer weinig betrouwen in de bekwaamheid der opperhoofden, die des noods over het fransche leger het bevel zouden moeten voeren.

***

Indien dit zoo is, en indien Frankryk zich zoodanig weinig in staat gevoelt eene aanvallende houding aan te nemen, dan moet men wel bekennen dat de vrees, welke onze militaristen hebben aan den dag gelegd, *geen schijn van verschooning verdient.*

Zij verwekken eene opschudding als dreigde ons een onmiddelijke oorlog ; zij vragen kanons, forten, een leger van 200 duizend man, alsof dit het eenig middel ware om onze onafhankelijkheid te redden.

Zij bemerken echter niet dat er ten minste twee of drie jaren noodig zouden zijn om onze verdediging op dien voet in te richten. *Het gevaar zou dus sedert lang voorbij zijn, alvorens men alles bij ons in gereedheid zou hebben gebracht.*

Laat ons hopen dat het gouvernement en de Kamers hunne kalmte zullen behouden en niet nutteloos millioenen zullen werpen in al de *trouées*, welke de militaristen en konsoorten zullen believen te ontdekken.

***

De dynamiet is, om zoo te zeggen, niets meer weerd in vergelijking van de meliniet en de roburite, zoo lezen wij in de *Vlaamsche Stem*, en het schijnt dat het daarbij nog niet zal blijven. De duitsche *Kruis-Gazet* kondigt aan dat men op het schijfschietings-veld van Kummersdorf nieuwe proefnemingen gedaan heeft met ontplofbare stoffen, *en de bekomen uitslagen hebben bewezen dat men op acht-en-veertig uren tijd de sterkste forten kan vernielen !*

Waartoe dienen, in dit geval, al de milliоenen die aan de verschillige vestingwerken gebruikt worden ?

Volgens deskundige mannen beweeren, zijn de versterkingen van Antwerpen, — welke milliоenen en milliоenen gekost hebben, die maar nauwelijks voltrokken zijn en zelfs nog moeten volledigd worden, — niets meer weerd in tegenwoordigheid der nieuw uitgevonden ontplofflings-stoffen.

Onze kanons en geweeren moeten veranderd worden om ze met goed gevolg tegen die der andere legers te kunnen gebruiken. — Wie weet of er weeral geen beter (?) geweer en geen moorddadiger kanon zullen uitgevonden worden, vooraleer die zullen geleverd zijn welke men thans zal doen maken.

***

Waar en wanneer zal men uitscheiden met al de verbeteringen (?) der moordtuigen.

Daar is geen einde aan te zien. Eens dat men op het pad der uitvindingen is, gaat men er gedurig in voort, en zoolang de volkeren niet gezamentlijk zullen opkomen tegen die dwaze en uitzinnige oorlogs-uitgaven, zullen de budgetten van oorlog altijd grooter en grooter worden : al de forten en versterkingswerken, waarvoor milliоenen franks in den grond gestoken worden, zullen eigenlijk tot niets dienen.

Inderdaad, wat zal het helpen dat men ontzaggelijke werken make, als 't waar is wat de *Kruis-Gazet* aankondigt ? En bestaan er wel gegronde red nen om dit in twijfel te trekken ? Wij gelooven het niet. Als men de forten van Antwerpen begonnen heeft, had men de overtuiging dat zij de vijandelijke legers ten minste lang genoeg konden tegenhouden tot dat er hulp zou opdagen ; en nu ? Welnu zouden ze ter nauwer nood eenige dagen stand houden.

Wat Frankryk en Duitschland sedert den laatsten oorlog verteerd hebben voor oorlogstuigen, forten en werken (ijzeren wegen enz.) om zich tot den oorlog te bereiden, moet met milliards bereken worden en hoeveel milliards zullen er nog verkwist worden eer dit zal opbonden !

Dit kan zoo niet blijven duren, — en dit is ook het gedacht van maarschalk von Moltke : « die toestand moet eindigen, zegt hij, op d'een of d'ander manier, want zoo is het de ondergang, zelfs voor de rijkste landen. »

***

De katholieken zijn toch goede jongens !

Toen Bara minister was, ontnam hij aan een groot getal parochien een tweeden, derden of vierden onderpastoor, door hunne jaarwedde — arme 500 frankskens — van het budget te schrabben.

De katholieken spaarden toen geen woorden om die hatelijke priestervervolging te brandmerken, en het nut, ja de noodzakelijkheid der afgeschafte plaatsen te bewijzen.

Het vernoutwerdigde België joeg Bara van het bestuur des lands, en nu dat een katholiek ministerie meester is, is er om zoo te zeggen nog niets gedaan om dien toestand te veranderen.

M. Woeste heeft den minister daarover ondervraagd, en wat M. De Volder heeft kunnen antwoorden is : dat hij bekent dat er noodzakelijkheid bestaat om dien toestand te verhelpen, maar dat er geen centen voorhande zijn. Toekomend jaar zal hij hierin voorzien.

Is het niet wreed ! De priesters, die er zoo noodig zijn als brood, moeten wachten, en voor schoolmeesters, die niets, maar *volstrekt niets* te doen hebben, is er geld met de macht !

O, wat zijn de katholieken toch goede jongens!

Landbouw.

Het Stalmest.

De landbouwer gelooft in het algemeen dat de scheikundige meststoffen niet zoo voordeelig op de opbrengst werken als het stalmest.

Hij kan zich niet inbeelden dat eenige kilos zout dezelfde vruchtbaar makende uitwerksels hebben als eene groote kwantiteit stalmest. Ook is hij van gedachte dat de scheikundige meststoffen den grond uitputten en dat zij met door hun zelve, maar wel als oplossingsmiddel werken.

Hij kent in het algemeen aan de scheikundige meststoffen dezelfde hoedanigheden als aan den kalk toe, die, met overdreevenheid gebruikt, den grond uitput of in andere woorden « die den vader rijk en de kinderen arm maakt. »

***

Het is waar dat eenige meststoffen op eene onverstandelijke wijze gebruikt, dezelfde uitwerksels als de kalk hebben. De soda-nitraat, de sulfaat van ammoniak zijn in dit geval. *Het is slechts bij uitzondering dat men meststoffen die uitsluitelijk stikstof inhouden kan gebruiken.*

***

Om te bewijzen dat de scheikundige meststoffen, met verstand gebruikt, den grond niet uitputten, zal het voldoende zijn de samenstelling van het stalmest te bepalen. Het is zeker dat de honderddeelige samenstelling van het meststof, volgens menigvuldige omstandigheden veranderen kan. Ook willen wij hier slechts van zijne middelmatige samenstelling spreken.

1000 kilos stalmest houden gemiddeld in :

800 kilos water,
160 kilos mestaarde of humus.
20 kilos zavel, leem, ijzer.
20 kilos kalk.
10 kilos VRUCHTBAAR MAKENDE ELEMENTEN.

***

Men zal bemerken dat het grootste gedeelte van de stoffen die het stalmest samenstellen uit water bestaat, hetgeen voorzeker geene landbouwwaarde heeft.

Daarna vinden wij 160 kilos mestaarde of humus, dat is te zeggen stoffen voortkomende uit de ontleding der organieke stoffen.

De mestaarde dient niet als voedsel tot de planten. De planten gebruiken deze stoffen niet, uit koolstof (carbone) en water samengesteld. De bladeren ontnemen het koolstof aan de lucht : de bladeren en de wortelen ontnemen het water gedeeltelijk aan den grond. Indien deze stoffen niet als voedsel tot de planten kunnen dienen, nogtans hebben zij eene zekere waarde omdat zij de natuurlijke samenstelling van den grond verbeteren. Deze stoffen maken de leemachtige gronden minder hard, doordringbaarder aan de lucht, lichter enz. Zij maken de zavelachtige gronden harder en maken dat zij meer water inhouden en opslorpen kunnen enz.

In de meeste gevallen, is de humus volstrekt noodzakelijk voor de *bebouwde* landen en het bebouwen door middel van meststoffen zou weinig profijt opleveren.

Integendeel zijn de weiden in het algemeen rijk aan humus. Voor de weiden heeft de humus in het algemeen geene waarde.

***

Het stalmest houdt 20 kilos zavel, leem, ijzer enz. in. Deze stoffen hebben geene waarde, vermits zij zich in genoegzame hoeveelheid in al de zouten bevinden.

***

Er blijven dus maar 10 kilos kalk en 10 kilos vruchtbaar makende stoffen over die tot voedsel der planten kunnen dienen.

In de weiden die rijk aan humus zijn, zal men dezelfde uitslagen bekomen, en met veel weinig r kosten, met scheikundige meststoffen in plaats van stalmest te gebruiken.

***

Ziehier overigens de hoeveelheid vruchtbaar makende elementen die zich in 1000 kilos stalmest bevinden :

4 kilos stikstof.
2 kilos phosphorisch zuur.
4 kilos potasch.
10 kilos kalk.

***

Men zal bemerken dat het stalmest vooral arm aan phosphorisch zuur is. De grond is gewoonlijk ook arm aan dit element. Gelukkig is dit ook het vruchtbaar makend element dat het minste kost. 1000 kilos phosphate van metaalschuim (phosphate de scories) **28** franken kostende, houden 170 kilos phosphorisch zuur in, hetzij zooveel als 80,000 kilos stalmest.

De grootste verbetering welke de landbouwer doen kan, is overal phosphaten als aanvulsel met het stalmest te gebruiken.

Tongeren, den 4 maart 1887.

HYAC. VANDERVYST,
Ingenieur-Landbouwkundige.

Stads- & provincie nieuws.

Gemeente raad.

Zitting van maandag 28 februari 1887 om 5 uren.

Tegenwoordig : MM. Meyers, burgemeester, Coarten Schaetzen, schepenen, Bartheis, Claikens, Neven, Nicolaers, Perreau en Slegers leden.

Het proces-verbaal der vorige zitting wordt gelezen en goedgekeurd.

M. DE BURGEMEESTER geeft kennis aan den Raad van verschedene stukken die hem ingezonden zijn, onder andere van eenen brief van den avoué der stad waardoor hij deed kennen dat het hof van beroep van Luik de stad Tongeren veroordeeld heeft 500 franken aan M. Hubert Christiaens te betalen voor de kwestie van den stadswal tusschen de Kruispoort en de Hasseltschepoort.

De raad gaat tot de dagorde over :

1° *Mededeeling van eene depeche van den Heer Gouverneur der Provincie aangaande de herstellingswerken uit te voeren aan het Paleis van Justicie.*

M. DE BURGEMEESTER legt de kwestie uit. Men heeft pogingen gedaan om hulpgelden van het gouvernement te bekomen. Het is de Provincie en niet de Staat die de noodige gebouwen aan het hof van assisen en aan de tribunalen leveren moet. Nogtans weigert de minister niet in de onkosten tusschen te komen. Daarom vraagt hij een bestek. De stad Tongeren bevindt in eenen bijzonderlijken toestand. Het tribunaal alhier hoort aan de stad en niet aan de provincie toe. De stad zou dus eenen bouwkundigen kunnen aanduiden om de noodige plannen op te maken. Maar in welke evenredigheid zou de stad in de herstellingskosten tusschen komen ? Verleden jaar is een verslag over de kwestie gemaakt geweest met het doel eene volledige tusschenkomst van het gouvernement te bekomen. Vermits de stad op harе kosten het tribunaal gebouwd heeft, zou men een grooter hulpgeld kunnen verwachten want het is de provincie die de gebouwen aan het gerecht leveren moet.

Ook is dit verslag aan de bestendige Deputatie gezonden geweest die het aan den provincialen Raad medegedeeld heeft. Wanner het Paleis van Justicie van Brussel gebouwd geweest is, zijn noch de stad Brussel noch de provincie Brabant in eene verstandelijke evenredigheid in de onkosten tusschen gekomen. Van eenen anderen kant heeft het gouvernement eenen grooten subsied aan de stad Verviers beloofd. Het Gouvernement, zoowel als de Provincie, zal ook hier te Tongeren in de onkosten tusschen komen. M. de Gouverneur vraagt in welke evenredigheid de stad in de kosten zou willen komen. Dat is de vraag die wij oplossen moeten.

M. de Burgemeester zegt dat vermits de stad Tongeren eigenaarster van het tribunaal is, het verstandelijk zou zijn dat zij eenen bouwkundigen aanstelde voor de plannen op te maken. M. de Burgemeester stelt voor aan de magistratuur en aan de balie hare wenschingen te vragen nopens de herstellingen aan het tribunaal te verwaardigen. Maar in welke evenredigheid zal de stad in de onkosten komen ?

M. COART. — Op het stadhuis is de toestand ook niet van de prachtigste. Het ware een groot voordeel het Vredegerecht in een der lokalen van het tribunaal kunnen over te brengen. Men zou dus ook het advies van M. den Vrederechter moeten vragen.

M. DE BURGEMEESTER. — De stad heeft hare verplichting van het tribunaal te bouwen volbracht. Wij moeten geene nieuwe verplichtingen meer zoeken.

M. COART. — Het is waar dat de voorziene kosten van 40,000 franken zullen zijn. De huurprijs aan de stad uit hoofde van het tribunaal betaald is van 2000 franken. Wij zullen altijd het gebouw moeten onderhouden. Indien men zich van het gebouw kon ontdoen en het aan de Provincie kon afstaan, dat ware voorzeker de beste oplossing.

M. BARTHELS. — Indien men het Vredegerecht in een lokaal van het tribunaal overbrengt, zal de stad in de kosten moeten komen. De stad is verplicht de lokalen aan het Vredegerecht te leveren. Men zou van het gansch stadhuis moeten kunnen beschikken en het Vredegerecht in een lokaal van het tribunaal overbrengen. Maar de stad zou in de kosten moeten komen. Welke zou hare tusschenkomst zijn ? Men kan ze eventredig bepalen. Men zou moeten tusschen komen in eventredigheid van de kosten voor het Vredegerecht genoodzaakt.

M. SLEGERS zou het voorstel van M. den Burgemeester willen zien veranderen. Hij neemt het eerste punt aan dat bestaat in inlichtingen aan de magistraten en de advokaten te vragen, maar niet het tweede dat bestaat in eenen bouwkundigen aan te duiden voor de plannen op te maken. Het voorstel van M. Coart is opperbest. Indien da Provincie het Paleis van Justicie overneemt, dan zal de toestand weltig worden. M. Slegers zou willen dat de bestendige Deputatie M. den provinciaden architekt lasste met het opmaken der plannen noodig tot het herstellen van het tribunaal. Hij zou willen het tribunaal aan de Provincie dien afstaan. Overigens, de Provincie zou eene goede zaak doen, vermits zij jaarlijks van een huurgeld van 2000 franken zou ontslagen worden. Wanneer de Provincie het gebouw zal vergrooten, zal zij zich ook kunnen gelasten met de installatie van het Vredegerecht, dewijl zij het gebouw in vollen eigendom zal krijgen en dat zij zal ontlast zijn van eenen huurprijs van 2000 franken. De kosten die op de stad zouden drukken uit reden der installatie van het Vredegerecht in het Paleis van Justitie zouden zwaar zijn. Te meer de stad zou uit dien hoofde geene subsidien kunnen verwachten wijl zij overeenige jaren 7000 frank bekomen heeft voor inrichting van het lokaal des Vredegerechts op het stadhuis. M. Slegers denkt dus dat het goed zou zijn het advies te vragen der magistratuur en der balie en den provinciaden bouwmeester met het bestek en de plannen te belasten.

M. SCHAETZEN. — Het is slechts na den afstand aan de Provincie dat men plannen aan den provinciaden bouwmeester zou kunnen vragen.

M. SLEGERS. — Indien de afstand niet gedaan wordt, dan zal de stad de onkosten aan den provinciaden bouwmeester betalen.

M. SCHAETZEN. — Men zal deze onkosten niet kunnen vermijden.

M. COART. — Er bestaat een plan van restauratie.

M. de BURGEMEESTER. — Er moet met veel voorzorg gehandeld worden. Wij ontvangen jaarlijks 1500 fr. huur en 500 fr. voor onderhoud van het gebouw.

Indien wij het gebouw afstaan, dan doen wij aan de provincie een schoon geschenk. Om in de wettelijkheid te blijven, kunnen wij het paleis van justitie aan de provincie afstaan, middels eene reute. Daarna komt de kwestie der kosten. M. de burgemeester deelt de gedachte van M. Schartzen. De stad is eigenares van het gebouw. Het behoort dus dat de stad den bouwmeester aanstelle om de plannen te doen maken. De stad Tongeren heeft reeds meer dan 100,000 fr. voor het tribunaal uitgegeven ; M. de Burgemeester wil deze misdeeld gewerden. De provincie is zeer goed gesteld en de Staat zal voor een goed deel in de onkosten komen.

M. CLAIKENS. — Wij zullen er zoo goed koop niet van afkomen als Brussel. Het paleis van justicie van Brussel bevat nog de lokalen van het hof van beroep en van het hof van kassatie.

M. de BURGEMEESTER is tegen den geheelen afstand.

M. BARTHELS. — Dat ware te veel voordeel aan de provincie geven.

M. COART. — Daar de noodige herstellingen zeer groot zijn, zoo zou ik het gebouw aan de provincie will n zien afstaan ; de grond waarop het paleis van justicie gebouwd is, is niet vast genoeg.

M. SCHAETZEN. — Het gebouw is zoo buitengewoon slecht niet.

M. de BURGEMEESTER. — Het bestuur moet de bovenhand houden in de werken. Het zal eenen bouwmeester moeten aanstellen. M. de Burgemeester zal den gedeeltelijken afstand, dat is te zeggen den afstand mits eene rente voorstaan.

De raad geeft eene advies in dezen zin en zijne beslissing zal aan de bestendige deputatie overhandigd worden.

2° *Mededeeling van het plan der gebouwen van de nieuwe statie.*

EENIGE BLIKKEN

OVER HET

OUD TONGEREN

(VERVOLG.)

De Romeinen waren sterk, vooral omdat zij door de hooge muren en torens van Atuatuca beveiligd waren. Ook vond het Ambiorix hoogst noodzakelijk eene krijgslist te gebruiken. Hij verzoekt een gesprek te hebben met de romeinsche generaals en verklaart aan den krijgsoverste die hem gezonden wordt, dat, niettegenstaande de vriendschap die hij voor Rome gevoelde, hij door zijne medeburgers gedwongen was haar den oorlog te verklaren.

Een grooten opstand, voegde Ambiorix er bij, is door gansch Gallië tot stand gekomen. Machtige Germaansche krijgsbenden zullen ter hulpe der opstandelingen toegesneld komen en al de romeinsche kampen zullen denzelfden dag stormenderhand overrompeld worden.

De Eburonen, zeide hij ten slotte, zijn Rome dank verschuldigd ; Rome ondersteunde hen in hunnen strijd tegen de Aduatieken, daarom ook kom ik u van dit alles verwittigen en ik raad u aan het legioen van Atuatuca aan de andere romeinsche legioenen te vereenigen om alzoo in staat te zijn den schok der bijeengekomene Gallen en Germanen te kunnen terug stooten.

Toen deze samenspraak in het romeinsche kamp gekend werd, wekte zij er verschillige denkwijzen op. Cotta, een der romeinsche bevelhebbers, die niet te veel geloof aan de oprechtheid van Ambiorix raadgevingen hechte, stelde voor Atuatuca niet te verlaten en Cæsar kennis te geven van hetgeen zij vernomen hadden.

Sabinus, integendeel, dacht zich op Ambiorix woorden te kunnen betrouwen, en vond het gunstig zijnen raad te volgen. Deze gezindheid werd door den romeinschen oorlogsraad goedgekeurd, en, bij het krieken van den dag, verlieten de Romeinen hunne legering van Atuatuca.

Zij hadden slechts eenige mijlen weg afgemaakt toen zij in eenen hollen, met boomen belomerden weg, door Ambiorix en zijne krijgsbenden overvallen wierden.

De Eburonen omringden de Romeinen van alle kanten, en, aangehitst door de smarten die ze onder de vreemde dwingelandij hadden doorstaan, kenden zij noch erbarming noch medelijden. Zeven duizend Romeinen, waaronder Sabinus en Cotta, sneuvelden dien dag. Slechts eenige zeldzame vluchtelingen gelukten er in zich het leven te redden en de tijding van dien bloedigen slag aan consul Labienus, die bij de Nerviërs legerde, over te brengen.

De geschiedenis schrijvers zijn niet tot akkoord over de plaats waar deze strijd plaats greep. Meestal nogtans zijn zij van gedachte dat deze veldslag in den ingang van ons naburig dorp Freeren geleverd werd, waar wij inderdaad heden nog eenen diepen hollen weg bemerken.

Na deze zegepraal schepte Ambiorix nieuwen moed ; hij wendde zich naar eene andere romeinsche legering, waarover Cicero het bevel had, en poogde, door dezelfde list die hem bij Sabinus en Cotta gelukt had, den vijand uit zijn kamp te lokken.

Ofschoon Cicero de lotgevallen van Sabinus en Cotta nog niet kende, h chtte hij niet het minste geloof aan Ambiorix woorden. Cicero, in plaats van zijn kamp te verlaten, verwittigde Cæsar.

Cæsar, die ter gelijkertijd de boodschap van zijnen onderbevelhebber en de tijding van de vernieling der legers van Sabinus en Cotta ontving, ijlde met een groot getal krijgsmannen naar België. Op zijnen doortocht werd al vernield en verbrand, en, na voor de tweede maal de belgische volkeren overwonnen en hyna vernietigd te hebben, lokte Cæsar uit Germanie eene bende Germanen, die het weinige dat hier ten lande nog bestond plunderden en verbrandden.

Ambiorix, die aan de romeinsche benden ontsnapt was, gelukte er in met vier zijner soldaten te vluchten. Het vrije Germanie, dat hem eenen dag moest wreken, schonk hem eindelijk eene schuilplaats.

Na deze rampzalige tijden beschouwd te hebben, laat ons eenen blik op een reiner en vreedzamer tijdstip werpen, en, na de stoffelijke overwinning der Romeinen besproken te hebben, laten wij eenige woorden zeggen over de geestelijke overwinning van Christus. Na Ambiorix Maternus.

Terwijl de Romeinen hunne regeering over onze zoo diep beproefde landstreken inrichtten, ontstond op een punt van het keizerrijk eene geestelijke omwenteling die onzeglbare uitwerksels voor gevolg had.

In den Oosten schitterde de star die de drie koningen naar den stal van Bethleem geleidde, waar de Zaligmaker, die de samenleving moest hervormen, was geboren.

Nellens de ommenschelijke principeepen die den ouden wereld beheerschten, ontstond de zuivere leering van Christus, die vromw en slaaf nit hunnen nederigen staat verhief en alle menschen broeders verklaarde. Die zedeleer, te rein voor die bedorven tijden, vond bij haren oorsprong vijanden te overwinnen. Doch, hare overtreffelijkheid verwierf haar welhra menigvuldige discipelen die door het vergieten van hun bloed de nieuwe leering beleden.

De inplanting des geloofs hier ten lande volgt kort op de overwinning der Romeinen. Tongeren, dat wij met gansch de omliggende streek zoo ommenschelijk hebben zien verwoesten, staat uit zijne puinen op en eene nieuwe stad, *Aduatuca Tungrorum* genoemd, wordt opgebouwd. Terwijl deze zich versterkt en uitbreidt, zendt de prins der apostelen zijne discipelen naar al de deelen des werelds om al de volkeren aan den aardbol tot de krist-lijke zedeleer te bekeeren.

Zij zijn met drie die in Gallie de aanhangers der valsche goden gaan bevechten.

Maar hoe verschillen hunne krijgsmiddelen van die der Romeinen, hunne voorgangers ! Geene wapens, slechts de overtuiging, geen ander bloed dan het hunne wordt gestort, want in dien tijd, zooveel waren er belijders, zooveel ook waren er martelaars. Hun meester had hun niet bij het wegzenden gezegd : *Væ victis !* wee de overwonnen ! maar wel : *Ite et docete omnes gentes !* gaat de leeringe van Christus aan alle volkeren verspreiden : Eucherius, Valerius en Maternus. Zij overkhmmen de Alpen en komen in den Elzas aan, doch Maternus, de jongste van hen, wordt door de ziekte aangetast en geeft den geest. Het hart met droefheid vervuld, keeren de twee anderen naar Romen terug en doen dit betreurenswaardig ongeval aan den Heiligen Petrus kennen. Maar de prins der Apostelen sprak : « Gaat, keert terug naar de plaats waar gij Maternus hebt en hij zal het leven verrijzen. »

Veertig dagen nadien kwamen de twee discipelen bij de begraafplaats van hunnen broeder terug. Zij volgen de onderrichtingen die zij van den heiligen Petrus ontvangen hadden en Maternus verrijst. Alsdan hernemen de drie beleiders hunnen weg en komen te Trier aan. Daar verkondigen zij de nieuwe leering, bekeeren een groot getal ongelooigen en stichten eene kerk, waarvan Eucherius de eerste en Valerius de tweede bisschop worden. Op Valerius volgt Maternus. Zijn apostolische yver leidt hem naar het land van Keulen en Longeren waar hij het zaad van het geloof overvloedig verspreidt. Niets kan hem tegenhouden noch iden moed ontnemen. Vanalle kanten komen nieuwe discipelen en gelooigen bij. De beelden der valsche goden worden overrompeld en hunne tempels ter aarde gestort.

Dit gebeurde hier ook ter stede, waar de tempel van Venus afgeworpen en door eene kapel ter eere van O. L. V. vervangen wordt. *Prima ex Alpes Beatæ Mariæ Virgini consecrata*, de eerste van dezen kant der Alpen O. L. V. toegewijd.

(Wordt vervolgd.)